

19. 5. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D. - advokát, děkan FP ZČU v Plzni, bývalý předseda ČAK a emeritní ústavní soudce - vítěz kategorie OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA A PRÁVO ÚSTAVNÍ - Právník roku 2022

Doktora práv a filosofie Stanislava Balíka není třeba právnické veřejnosti dlouze představovat. Výčet aktivit této nezpochybnitelné právní autority na poli ústavních a lidských práv či výčet významných národních i mezinárodních postů, na nichž v rámci institucí na tato práva zaměřených působil a působí, by byl prakticky nekonečný. Stačí zmínit jeho desetileté výrazné období v pozici ústavního soudce, funkci předsedy České advokátní komory, aktivní práci v čele české delegace při Radě evropských advokátních komor včetně předsednictví jejího Výboru pro země střední a východní Evropy, členství v organizaci Human Rights a další.

Stanislav Balík je i nejvýznamnějším a nejznámějším advokátním historikem, vzpomeňme jeho spoluautorství prvních obsáhlých dějin české advokacie, zpracovávání dějin notářských i exekutorských. V současné době vykonává funkci děkana Fakulty právnické ZČU. Kromě období na Ústavním soudu to vše navíc stihá při celoživotním naplňování poslání advokáta.

Proč jste se rozhodl stát právníkem a proč jste volil právě oblast ústavního práva a lidskoprávní tematiku?

Přiznám se, že se tomu stalo v podstatě shodou okolností a díky tomu, že jsem si již od dětství osvojil nerudovské „Vším, čím jsem byl, byl jsem rád“. Před maturitou jsem chtěl studovat historii a k tomu, že jsem se nakonec přihlásil na právnickou fakultu, mne přesvědčila až na poslední chvíli maminka argumentem, že mohu podat jen jednu přihlášku na vysokou školu a na obor archivnictví – dějepis přijímají pouhých deset studentů, takže na právnické fakultě budu mít větší šanci pro přijetí, a beztak se tam začíná od prvního semestru přednáškami z právních dějin. Studium mě pak pohltilo i v oborech platného práva, nicméně historie jsem se nevzdal a od třetího ročníku začal souběžně studovat archivnictví, což tehdy bylo vcelku raritní. Podnikovým právníkem v Pražské botanické zahradě a v OPBH Praha 1 jsem se stal po absolutoriu fakulty proto, že jsem cíleně vyhledával místa, kde jsem nepředpokládal, že mne budou nutit, abych si – jak se říkalo v dobové anekdotě – musel koupit čokoládu (KSČ = kup si čokoládu). Toužil jsem však již v této životní etapě po advokacii, což mne v polovině osmdesátých let přivedlo zatím alespoň k bádání o její historii. Ani druhý obor jsem tedy zcela neopustil a zůstal jsem „sedět na dvou židlích“. Po listopadu 1989 jsem, kromě toho, že jsem o historii advokacie psal, chtěl její historii také psát, k čemuž jsem měl v týmu Karla Čermáka ideální podmínky. Měl jsem pak velké štěstí, že jsem byl jmenován soudcem Ústavního soudu. V Senátu jsem tehdy řekl, že po případném jmenování „mým jediným klientem bude spravedlnost“. Působení na Ústavním soudu pro mne následně bylo „univerzitou druhého věku“. Ostatně konstitucionalista se bez znalosti historie a právní filozofie na jedné a praktického náhledu do běžného života na straně druhé neobejde. A tak kromě milovaných Advokacie a Právní historie jsem

získal třetí lásku, Ústavnost, a abych si je všechny zasloužil, snažím se osvojit si o nich co nejvíce znalostí a informací, a to, co jsem se naučil, předávat dále jako štafetový kolík...

Jste autorem mnoha publikací na téma dějiny a právo. Váš otec byl právní historik, to on Vám byl inspirací na profesní pouti?

Tatínek mne nenápadně vedl k právní historii již od raného dětství. Před spaním mi tak rodiče četli třeba i Devadesát tři či Bídničky. Debaty s rodiči a prarodiči o historii a politice byly otevřené až natolik, že jsem se v první třídě k následnému zděšení paní učitelky přihlásil jako první k odpovědi na otázku, kdo byl Lenin, a bez váhání odpověděl, že vrah cara... Na fakultě jsem pak poslouchal všechny excelentní tatínkovy přednášky, a i po studiích se stal neformálním tatínkovým „doktorandem“. Na Fakultě právnické ZČU jsme společně od roku 1996 učili obecné právní dějiny a právní dějiny mimoevropských zemí, k nimž mne můj obdivuhodný tatínek přivedl. Řada publikací z těchto oborů je pak naším spoluautorským dílem. I díky této rodinné tradici by mohla být výuka tohoto pro každého právníka důležitého oboru na plzeňské fakultě zrušena či omezena „jen přes moji mrtvolu“.

Na začátku tisíciletí jste působil jako předseda České advokátní komory, později jako zástupce a vedoucí české delegace při Radě evropských advokátních komor (CCBE). Kam se podle Vás česká, ale i ostatní evropské Komory za poslední roky posunuly, kam směřují?

Česká advokacie měla v době mého předsednictví za sebou již první úspěšný krok, byla opět nezávislou profesí s fungující profesní samosprávou. Zbývalo, aby se stala advokacií evropskou, na což se již od počátku devadesátých let jako pozorovatelka v CCBE a řadě dalších advokátních organizací i v bilaterálních vztazích systematicky připravovala. Napomohl tomu pak vstup České republiky do Evropské unie a implementace směrnice z roku 1998 o volném usazování advokátů do českého právního řádu. V CCBE a v IBA získala naše advokacie velmi dobrou pověst i díky předsednictví Antonína Mokrého v CCBE a Martina Šolce v IBA. Nelze přehlédnout nynější důležitou, ba nejdůležitější roli evropské a české advokacie, jako ochránkyně demokracie, právního státu, lidských a občanských práv.

Jste držitelem stříbrné Randovy medaile, nyní jste převzal ocenění Právník roku 2022, co pro Vás udělení ceny sv. Yva znamená?

Obou ocenění si nesmírně vážím a jsou pro mne velmi zavazující. Antonín rytíř Randa je mým vzorem jako právník, svatý Yvo jako člověk. Mohu zmínit i jistou symboliku. Profesor Randa zemřel 6. října 1914, já jsem se přesně o dvaatřicet let později narodil, a pod sousoším sv. Yva na Karlově mostě můj tatínek poprvé políbil maminku. Zbývá jen dodat, že zůstanu svým vzorům věrný...

Stanislav Balík ukončil Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v r. 1979, v roce 1981 absolvoval obor archivnictví na Filosofické fakultě téže univerzity. Doktorem práv se stal v r. 1980, doktorem filozofie o tři roky později, Ph.D. v oboru historie-české dějiny na Filosofické fakultě MU v r. 2016.

Do r. 1989 pracoval jako podnikový právník, poté se věnoval advokacii. Jako samostatný advokát působil od r. 1990. V r. 1994 se stal náhradníkem představenstva České advokátní komory, v roce 1999 jejím prvním místopředsedou a v r. 2002 byl zvolen předsedou ČAK (ve funkci byl v letech 2002–2003). V letech 2002–2003 zároveň zastupoval českou advokacii v Radě evropských advokátních komor. Od r. 1996 působí na Katedře právních dějin Fakulty právnické ZČU, i před svým zvolením byl členem Vědecké rady FPR a od r. 2020 je děkanem FP ZČU. Přednáší i na Právnické fakultě MU, Právnické fakultě UP, na nichž je členem oborových rad pro právní dějiny a římské právo, a na Vysoké škole CEVRO Institut. Je členem vědecké rady Právnické fakulty UK a

členem panelu 406 Grantové agentury České republiky, od r. 2016 je předsedou rozkladové komise Českého statistického úřadu. Stanislav Balík hojně publikuje a je autorem a spoluautorem řady učebnic a článků v odborných časopisech. Byl vedoucím autorského kolektivu monografií Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (2009), vydané též v anglické verzi History of the Legal Profession in Bohemia, Moravia and Silesia (2010), a Dějiny českého notářství (2014). Je předsedou redakční rady časopisu Právníké listy, působí také v redakčních radách časopisů Bulletin advokacie, Ad Notam, Komorní listy, PALESTRA – Pismo adwokatury polskiej (Varšava) a Journal on European History of Law a internetového Seznam.cz. Od r. 2004 je pravidelným organizátorem a moderátorem každoroční mezinárodní konference o historii advokacie. Soudcem Ústavního soudu České republiky byl jmenován prezidentem Václavem Klausem dne 26. května 2004. Po završení mandátu dne 26. května 2014 se vedle akademického působení vrátil k advokacii. V letech 2015–2019 byl vedoucím české delegace při Radě evropských advokátních komor (CCBE), jejímž je členem, od roku 2016 místopředsedou a v letech 2017–2019 byl předsedou jejího Výboru pro země střední a východní Evropy (PECO). V r. 2003 se stal nositelem stříbrné Randovy medaile.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě – základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)